

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 245/2010-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. júna 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. V. S., O., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 27 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Senica sp. zn. 5 C/16/2004 z 15. novembra 2006, rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11 Co/23/2007 z 30. januára 2008 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 193/2009 z 30. novembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. V. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 5. marca 2010 doručené podanie Ing. V. S. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorým namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 27 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 C/16/2004 z 15. novembra 2006 (ďalej aj „namietaný rozsudok okresného súdu“ alebo „napadnutý rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co/23/2007 z 30. januára 2008 (ďalej aj „namietaný rozsudok krajského súdu“ alebo „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 193/2009 z 30. novembra 2009 (ďalej aj „namietané uznesenie najvyššieho súdu“). Vychádzajúc z obsahu tohto podania dospel ústavný súd k záveru, že úmyslom sťažovateľky bolo podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľka okrem iného uviedla, že okresný súd rozsudkom sp. zn. 5 C/16/2004 z 15. novembra 2006 zamietol jej návrh na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy smerujúci proti odporkyni, bývalej starostke obce O. Zároveň priznal náhradu trov právneho zastúpenia ustanovenému advokátovi sťažovateľky a odporkyni náhradu trov konania nepriznal. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľky (odporkyňa odvolací návrh nepodala) rozsudkom sp. zn. 11 Co/23/2007 z 30. januára 2008 potvrdil prvostupňový rozsudok v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej a v časti výroku o nepriznaní trov konania odporkyni. Podľa sťažovateľky založil krajský súd potvrdenie rozsudku *«na poznatku inej inštitúcie „o vierohodných výpovediach svedkov“, pričom toto nebolo predmetom žiadneho súdneho pojednávania, teda ani OS v Senici»*.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 193/2009 z 30. novembra 2009 bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu ako procesne neprípustné, k čomu došlo podľa sťažovateľky *„napriek tomu, že som nemohla konať, pretože ma právny zástupca riadne nezastupoval a rozsudok prvostupňového súdu mi nebol doručený“*.

Sťažovateľka podrobne opisuje udalosti, ktoré predchádzali podaniu jej žaloby v uvedenej právnej veci, vznáša výhrady proti postupu okresného súdu, ktorý ju opakovane vyzýval na doplnenie návrhu aj napriek tomu, že v tom čase ešte nemala ustanoveného právneho zástupcu. Ďalej uviedla, že následne ustanovený právny zástupca vôbec

nezastupoval jej záujmy, nedoručil jej rozsudok prvostupňového súdu ani požadované zápisnice.

Keďže sťažnosť nespĺňala náležitosti ustanovené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), vyzval ústavný súd sťažovateľku prípisom zo 6. apríla 2010 na jej doplnenie a odstránenie nedostatkov. Zároveň ju požiadal o zaslanie dokladov potrebných k posúdeniu opodstatnenosti jej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

Nadväzne na to bolo 20. apríla 2004 doručené ústavnému súdu podanie sťažovateľky, v ktorom vyslovuje názor, že v jej prípade došlo postupom všeobecných súdov k porušeniu princípov spravodlivého procesu, a to najmä z dôvodu, že jej vyjadrenia a dôkazy neboli vôbec vzaté do úvahy.

Sťažovateľka ďalej konkretizovala, že sa v konaní pred ústavným súdom domáha:

„- aby bolo zrušené uznesenie NS SR č. k. 3 Cdo 193/2009, ktorým bolo dovolanie odmietnuté,

- aby bolo povolené dovolacie konanie a dovolací súd zrušil rozsudky OS Senica č. k. 5 C 16/2004 zo dňa 15. 11. 2006, KS Trnava č. k. 11 Co/23/2007-84 zo dňa 30. 1. 2008 a vrátil vec na obnovenie konania

- aby ÚS SR konštatoval, že došlo k porušeniu môjho práva na spravodlivé konanie v primeranej lehote uvedené v článkoch: 27(1), 46(1) a 48 Ústavy.“

K porušeniu svojich základných práv v rámci konania pred súdmi jednotlivých stupňov poukázala sťažovateľka na tieto skutočnosti:

«OS v Senici v rámci konania 5 C/16/2004-51 nechal do úvahy pravdivé okolnosti uvedené v podanom návrhu, ale ani preukázané skutočnosti, o ktorých vedel v rámci predmetného konania ako aj z konaní na základe mojich iných podaní. Súd ani po nevyhnutnom preukázaní krivej výpovede na druhom pojednávaní nielenže odporkyňu

neobvinil z krivej výpovede (na prvom pojednávaní dňa 11. 10. 2006, ktoré bolo odročené, pretože vypovedala: „Ja som osobne voči navrhovateľke nikdy nič nemala, celkom sme si vychádzali...“ a k podstate návrhu uviedla: „To nie sú moje slová, neviem prečo autorka článku takúto formuláciu použila“, ale napriek tomu, že som znovu upozornila, že podania občanov boli odporkyňou účelovo získané až dodatočne, vydal rozsudok, v ktorom moje podanie v celom rozsahu zamietol. Súd postavil zdôvodnenie rozsudku na podkladoch, ktoré ani okrajovo neboli predmetom súdneho konania a vôbec nevzal ohľad na vážne poškodenie zdravia, ku ktorému došlo v súvislosti s opakovaným neoprávneným zasahovaním odporkyne do súkromia našej rodiny, napr. keď odporkyňa bezprecedentne poukázaním na podania občanov zasiahla do konania č. 5 C 57/02 – v právnej veci manželia S. – K., takže dosiahnutie plného úspechu v tomto konaní ako aj v priestupkovom konaní na OÚ v S. č. priest. 252/02/Hor. (žiadne z podaní odporkyne nebolo zaevidované v Knihe došlej a odoslanej pošty Obecného úradu O., nemala som o nich žiadnu vedomosť, s postupom starostky neboli oboznámení ani poslanci v rámci zasadnutí obecného úradu) ma stálo príliš veľa síl a zničilo moje zdravie. Súd neprihliadol na všetky pravdivo preukázané okolnosti, o ktorých v rámci svojej kompetencie vedel a vydaním zamietavého rozsudku súhlasil, že odporkyňa, ktorá bola v čase vedomého ohovárania a podávania nepravdivých výrokov a posudkov 12 rokov verejným činiteľom, mohla beztretno porušovať základné práva dané občanom Ústavou SR. OS Senica okrem uvedeného priedahmi konania porušoval čl. 48 Ústavy.

Krajský súd v Trnave, ako odvolací súd, mi nedal možnosť prečítať materiál pripravený k odvolaniu ani vyjadriť sa, právny zástupca nevyslovil k jeho postupu námietku a KS len pripraveným rozhodnutím rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Tento súd pritom, ako vyplýva zo zdôvodnenia rozsudku, mal k dispozícii aj list nášho bývalého suseda a aj ním odobruje oprávnenosť rozsudku napriek tomu, že z listu je jednoznačne vidieť, kedy a za akých okolností bol účelovo získaný. Použitím tohto listu KS Trnava hrubo nerešpektuje prezumpciu neviny. Potvrdenie rozsudku ďalej založil na nepredloženom a nepreukázanom poznatku inej inštitúcie „o vierohodných výpovediach svedkov“ a nepreukázanej skutočnosti, že by medzi mnou a občanmi obce dochádzalo k nejakým konfliktom a zlým susedským vzťahom, ktoré by odporkyňu aspoň čiastočne oprávňovali ohovárať nás, zasahovať do nášho súkromia, zhromažďovať, zverejňovať a zneužívať

neoprávnene získané podklady, keďže vedome a neoprávnene pre tlač o. i. vyriekla: „S. sú mimoriadne problémová rodina, aj na iných úradoch ich poznajú ako chronických sťažovateľov.“ Krajský súd odmietnutím mojej výpovede a nemožnosťou vyjadriť sa k použitým dôkazom, ktoré neboli predmetom súdnych konaní, nielen porušil moje právo, ale dotvrdil aj súhlas s porušovaním základných práv.

Najvyšší súd SR dovolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu Trnava č. k. 11 Co/23/2007-84 zo dňa 30. 1. 2008 a Okresného súdu Senica č. k. 5 C/16/2004 zo dňa 15. 11. 2006 odmietol s odôvodnením, že je procesne neprípustné. Za nesprávne, resp. zle formulované podanie však nemôžem. Právnej zástupkyňi som uviedla všetky okolnosti, napr. skutočnosť, že JUDr. K. mi bez toho, že by som mala k dispozícii Rozsudok prvostupňového súdu a záznamy z pojednávania na OS Senica, poštou zaslal k podpisu odvolanie, ku ktorému na môj tf. dotaz uviedol, že je to tzv. „bianco“ odvolanie, ktoré neskôr doplní. Odvolanie som v dobrej viere a v časovej tiesni podpísala a s vyslovením svojich obáv odoslala. Po roku, keď došlo k termínu pojednávania, právny zástupca odvolanie nedoplnil ani ma nekontaktoval a nereagoval ani na podklad, ktorý som sama k odvolaciemu konaniu písomne pripravila a poslala mu e-mailom. Pred odvolacím konaním, na ktoré sa dostavil v poslednej chvíli, mi na môj dotaz uviedol, že si ho prečítal a že jeho zastupovanie sa vnesením rozsudku končí. O doručenie rozsudkov a materiálov som ho musela opakovane požiadať. Tieto okolnosti som uviedla aj v sprievodnom liste k dovolaniu a spolu s dovolaním a 28 prílohami osobne, 29. 7. 2008, podala na NS SR. Uviedla som tiež, že sa obávam ďalších priesťahov zo strany OS Senica, čo sa nakoniec potvrdilo.»

Sťažovateľka pripojila k doplneniu sťažnosti potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch na oslobodenie od súdnych poplatkov a na ustanovenie zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ako aj potvrdenie Sociálnej poisťovne, ústredia o výške jej dôchodku, ako aj dôchodku jej manžela.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 27 ods. 1 ústavy sa petičné právo zaručuje. Každý má právo sám alebo s inými obracať sa vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu na štátne orgány a orgány územnej samosprávy so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 48 ústavy, sťažovateľka nekonkretizuje, ktorý odsek tohto článku namieta, avšak ústavný súd vychádzajúc z obsahu sťažnosti ustálil, že má zrejme na mysli jeho druhý odsek, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažovateľka napadla aj rozsudok okresného súdu sp. zn. 5 C/16/2004 z 15. novembra 2006. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc

preskúmať napadnutý postup okresného súdu, keďže proti nemu bol prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka využila, t. j. o odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu rozhodoval krajský súd ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 11 Co/23/2007 z 30. januára 2008. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Ústavný súd sa ďalej zaoberal sťažnosťou v časti smerujúcej proti postupu krajskému súdu, ktorý mal podľa sťažovateľky svojím rozsudkom sp. zn. 11 Co/23/2007 z 30. januára 2008 porušiť predovšetkým jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Článok 46 ods. 1 ústavy zahŕňa „právo na súd“, to znamená právo začať konanie na súde v „občianskoprávných veciach“ ako jeden z jeho aspektov. K nemu pristupujú záruky, pokiaľ ide o organizáciu, zloženie súdu a vedenie procesu. Kvalita procesu zahrnutá v základnom práve na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy je zabezpečená zárukami procesného a inštitucionálneho charakteru.

Sťažovateľka považuje za porušenie svojho označeného základného práva najmä spôsob, akým sa krajský súd vysporiadal s vykonanými dôkazmi v rámci ich hodnotenia a následného vyvodenia zodpovedajúcich skutkových a právnych záverov v jeho meritórnom konečnom rozhodnutí, ako aj to, že podľa nej vychádzal z „*poznatku inej inštitúcie*“. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka svojou sťažnosťou vlastne pokračuje v polemike so všeobecnými súdmi na úrovni nimi aplikovaného práva, a to predovšetkým uplatnením podstatnej časti argumentácie, o ktorú oprela už svoje odvolanie proti napadnutému rozsudku okresného súdu s tým, aby ústavný súd preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu očakávajúc spochybnenie krajským súdom podanej interpretácie a následnej aplikácie relevantných právnych noriem a vyvodenie iných záverov, než k akým

dospel krajský súd. Sťažovateľka v podstate očakáva zo strany ústavného súdu revíziu namietaného rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený prvostupňový rozsudok v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej. Ústavný súd k tomu uvádza, že pokiaľ ide o medze možností jeho zasahovania do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, tak vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (II. ÚS 1/95). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

Krajský súd v odôvodnení namietaného rozsudku okrem iného pripustil, že sťažovateľka sa mohla cítiť dotknutá článkom uverejneným v týždenníku Z., ktorému poskytla odporkyňa ako starostka obce O. rozhovor, v ktorom sa vyjadrila o rodine sťažovateľky ako o mimoriadne problémovej, a to hlavne z toho dôvodu, že redakciu o zaoberanie sa problémami v súvislosti s chovaním psov v obci a o uverejnenie článku požiadala práve sťažovateľka. Krajský súd však zároveň posudzoval návrh aj z toho hľadiska, „že odporkyňa ako starostka obce, keď bola požiadaná o stanovisko k problému chovania psov v súvislosti so sťažnosťou navrhovateľky, využila túto možnosť nielen na objektívne posúdenie a popis problému, ale aj na určité hodnotenie (prejav kritiky na adresu sťažovateľky), ktorá pramenila z jej poznatkov ako starostky obce“.

Podľa ďalšej časti odôvodnenia namietaného rozsudku krajského súdu mohlo síce uverejnením inkriminovaného článku „*dôjsť k zásahu do osobnostných práv navrhovateľky, pokiaľ by táto kritika bola neopodstatnená, tu ale odvolací súd zastáva názor, že navrhovateľka nepreukázala žiadnym spôsobom rozhodujúce okolnosti, vedúce k tomu,*

aby bolo možné akceptovať jej požiadavky na ospravedlnenie (hoci aj takou formou, ako to bolo formulované v navrhovanom petite návrhu) a tiež požiadavku na náhradu majetkovej ujmy.

Navrhovateľke sa totiž ani podľa odvolacieho súdu nepodarilo preukázať, že zásahom odporkyne, teda v dôsledku jej vyššie citovaného vyjadrenia, došlo k zníženiu občianskej cti, dôstojnosti, vážnosti, prípadne prístupu spoluobčanov k navrhovateľke a to v takej miere, že by to odôvodňovalo poskytnutie ochrany podľa vyššie citovaných ustanovení zákona.

Z obsahu vyšetrovacieho spisu ČVS: ÚV-180/2002 OÚV PZ v Senici vyplýva, že navrhovateľka podala trestné oznámenie na odporkyňu pre trestný čin ohovárania z tých istých dôvodov, ako je odôvodnený predmetný návrh na ochranu osobnosti. Konanie bolo skončené odložením veci, pretože nešlo o podozrenie z trestného činu. Sťažnosť podaná navrhovateľkou proti uzneseniu o odložení veci bola uznesením Okresného prokurátora v Senici zo dňa 11. 10. 2002 zamietnutá. Z obsahu spisu je zrejmé, že navrhovateľka sa svojou sťažnosťou na neporiadok s chovaním psov v obci obrátila okrem redakcie Z. a starostky obce aj na viaceré úrady. Svoje sťažnosti podrobne zdôvodňovala a následne ich vybavenie urgovala. Vyšetrovateľ okrem zainteresovaných osôb tzn. navrhovateľky, jej manžela, odporkyne a redaktorky vypočul viacerých občanov obce O., ktorí pri výpovedi boli poučení o možnosti trestného stíhania pre krivú výpoveď, preto ich výpovede je treba považovať za vieryhodné aj v tomto konaní.

Z ich výpovedí zhodne vyplynulo, že problémy s chovaním sa psov a ich chovaním občanmi v obci vzniklo až po prisťahovaní sa rodiny navrhovateľky do obce. Navrhovateľka sa sťažuje, že psy po obci voľne behajú bez náhubku, pričom ani ich pes nemáva vždy náhubok ani vodítko. Okrem toho na chovanie sa navrhovateľky na Obecný úrad v O. boli podané sťažnosti od spoluobčanov Mgr. A. O., Ing. D. C., M. B., M. K., Ing. A. F., A. O.“.

Krajský súd vychádzal aj z týchto sťažností občanov smerujúcich proti sťažovateľke (a jej manželovi), na základe čoho uzavrel, „že pokiaľ odporkyňa ako starostka obce hodnotila chovanie rodiny S. aj podľa situácie v obci a z pohľadu týchto sťažností, jej hodnotenie bolo kritické, ale zároveň vecné a nie skresľujúce.

Vedený všetkými opísanými úvahami preto odvolací súd mal za to, že súd prvého stupňa rozhodol správne, a preto rozsudok v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej potvrdil podľa § 219 O. s. p. vrátane správneho rozhodnutia o trovách konania, keď odporkyňa tým, že náhradu trov konania nežiadala priznať, sa procesného práva na náhradu trov konania vzdala.“.

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej, alebo aj celkom nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, IV. ÚS 158/2010).

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu vo svojom odôvodnení jasne a zrozumiteľne podáva výklad použitého právneho predpisu (Občianskeho zákonníka) a obsahuje dostatočnú argumentáciu pre výrok meritórneho rozhodnutia o odvolaní, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny. V rozsudku krajského súdu teda ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným a ako takým vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu. Sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu je vnútorne logický, nie je ani prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle, a taktiež ho nemožno označiť za arbitrárny, pretože dáva zrozumiteľným spôsobom vysvetľujúcu odpoveď na všetky podstatné otázky, prečo bol prvostupňový rozsudok potvrdený v jeho zamietajúcej časti.

Vzhľadom na uvedené niet z ústavnoprávneho hľadiska žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu v dokazovaní vykonanom oboma všeobecnými súdmi. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu,

keď navyše nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že krajský súd namietaným rozhodnutím sťažovateľke neodoprel spravodlivosť, ibaže jej návrhu na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy nevyhovel, avšak skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osobe na prijatie eventuálneho záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu (resp. na spravodlivý proces) stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Pokiaľ sťažovateľka tvrdí, že jej krajský súd neumožnil prečítať materiál pripravený k odvolaniu ani vyjadriť sa, ústavný súd z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom, ktoré sa konalo 30. januára 2008, zistil, že toto tvrdenie nezodpovedá obsahu predmetnej zápisnice, z ktorej nevyplýva, že by sa sťažovateľka dožadovala prečítania pripraveného písomného vyjadrenia k odvolaniu.

Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi označeným rozhodnutím krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu. Sťažnosť svojou podstatou sleduje iba prehodnotenie dokazovania vykonaného v predchádzajúcom konaní a dosiahnutie iného pre sťažovateľku priaznivého výsledku.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej

ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03 alebo IV. ÚS 136/05). O taký prípad išlo aj v prerokovanej veci.

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlúčiteľné so sťažovateľkou označeným základným právom, sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. Čo sa týka tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti namietanému uzneseniu najvyššieho súdu, ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľka v sťažnosti vychádzala v zásade z dôvodov, ktoré uviedla aj v podanom dovolaní a ktorými sa dovolací súd zaoberal pri jeho prerokovaní. Dovolací súd ich posúdil ako také, ktoré smerujú proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustný, a preto ho odmietol.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z ustanovenia § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené v písm. a) až písm. g) tohoto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti uzneseniu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 239 ods. 1 a 2 OSP.

V tejto súvislosti ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01), alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 193/2009 z 30. novembra 2009, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky. Nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia naopak vyplýva, že najvyšší súd sa zaoberal a vysporiadal s dovolacími dôvodmi sťažovateľky, ale pretože sa s nimi nestotožnil, odmietol dovolanie ako neprípustné. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia najprv oboznámil podstatné časti konania pred súdmi prvého a druhého stupňa a obsah podaného dovolania, v rámci ktorého uviedol, že sťažovateľka podala dovolanie proti namietanému rozsudku krajského súdu *«a žiadala napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s rozsudkom okresného súdu zrušiť a „návrhu v celom rozsahu vyhovieť“*. *Prípustnosť dovolania odôvodnila § 237 písm. f/ O. s. p. Namietala, že súd odporkyňu nevyzval, aby dokázala opodstatnenosť svojich opakovaných vedomých výrokov, vyjadrení a tvrdení, nezaoberal sa skutočnosťou, že až po 21. máji 2002 (t. j. po tom, ako došlo k poškodeniu jej práv výrokmi odporkyne, jej dobrého mena, cti a vážnosti v obci), odporkyňa začala zhromažďovať malicherné a zavádzajúce oznámenia dotknutých občanov proti navrhovateľke a jej manželovi. V dôsledku tohto konania odporkyne občania sa začali o predmetnú záležitosť zaujímať, čím bolo jej postavenie a meno ešte viac poškodené. Súdny však tieto skutočnosti nevzali do úvahy, aj keď navrhovateľka preukázala, že odporkyňa sa autorke článku skutočne tak vyjadrila (ako je uvedené v návrhu) a tieto svoje tvrdenia potvrdila aj pri výsluchu na polícii. Tieto vyjadrenia odporkyne sú neopodstatnené, pretože ona a ani manžel nikdy neboli predvolaní na obecný úrad so zámerom riešiť nejakú sťažnosť na nich. Dovolateľka ďalej namietala, že hoci do spisu doložila všetky potrebné dôkazy, súd svojím postupom dôkazy zmaril a nevezal ich do úvahy, nedal jej možnosť ani predvolať svedkov.»*

Svoje skutkové zistenia a právne závery odôvodnil najvyšší súd takto:

„Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka vytyka súdom nižších stupňov, že nevykonali všetky ňou navrhnuté dôkazy na preukázanie sporných skutočností, čo malo za následok nesprávne rozhodnutie a vykonané dôkazy nesprávne hodnotili. Pokiaľ dovolateľka poukazovala na skutočnosť, že prvostupňový súd nevykonal niektoré ňou navrhované dôkazy v konaní, súdna prax je jednotná v názore, že ani takáto zistená vada

nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. (vid' napr. R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000). Ak aj súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť prípadne k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k odňatiu možnosti konať pred súdom. V tejto súvislosti dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že k procesným právam účastníka nepatrí, ako sa dovolateľka mylne domnieva, aby bol súdom vykonaný každý ňou navrhnutý dôkaz. Rozhodovanie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané, patrí výlučne súdu a nie účastníkovi konania (§ 120 ods. 1 O. s. p., § 213 ods. 5 O. s. p.). Ak súd rozhodne, že navrhnuté dôkazy nevykoná (napr. preto, že sú pre vec nerozhodné alebo nadbytočné), nemôže v žiadnom prípade ísť o taký postup, ktorým by bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom. Zároveň treba dodať, že súd neodníme účastníkovi možnosť pred ním konať ani tým, že nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov; jeho rozhodnutie môže byť z tohto dôvodu vecne nesprávne, avšak táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. nemôže založiť. Pokiaľ dovolateľka tvrdí, že súdy pri rozhodovaní vychádzali v dôsledku tohto z neúplných skutkových zistení, treba uviesť, že takáto dovolateľkou tvrdená vada (ak by aj k nej došlo) by mala povahu tzv. inej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Takáto procesná vada je síce relevantným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), sama osebe ale nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p.

Dovolateľka zastáva názor, že súdy vec nesprávne právne posúdili (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Právnym posúdením veci súdom, spočívajúcim v aplikácii hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav sa nezakladá procesná vada konania v zmysle § 237 O. s. p. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesné prípustné dovolanie (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), samotné nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov ale nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle

§ 237 O. s. p. (vid' napr. R 43/2003). Keďže dovolanie navrhovateľky nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd pristúpiť k posúdeniu správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie navrhovateľky podľa Občianskeho súdneho poriadku procesne neprípustné. So zreteľom na to jej mimoriadny opravný prostriedok odmietol podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie neprípustné. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nemohol sa zaoberať vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.“

Ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž sudy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľke k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

Z uvedeného vyplýva, že medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu a možnosťou porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je taký vzťah, ktorý by odôvodňoval prijatie sťažnosti na ďalšie konanie po jej predbežnom prerokovaní. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 193/2009 z 30. novembra 2009 podľa názoru ústavného súdu nemožno (z už uvedených dôvodov) považovať za arbitrárne a nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Keďže sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy z dôvodu, že najvyšší súd v dovolacom konaní neuznal ňou uvádzané dôvody prípustnosti dovolania podľa § 237 OSP, a keďže súčasťou označeného základného práva

nie je aj povinnosť uznať dôvody prípustnosti dovolania uvádzané sťažovateľkou, ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

4. Sťažovateľka namieta aj to, že v konaní pred všetkými stupňami všeobecných súdov v jej právnej veci dochádzalo aj k neodôvodneným priet'ahom, a tým aj k porušovaniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa svojej ustálenej judikatúry (m. m. II. ÚS 32/00, III. ÚS 116/01, I. ÚS 116/02, IV. ÚS 61/03, III. ÚS 109/03, IV. ÚS 168/04) poskytuje ústavný súd ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, keď v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecnými súdmi) ešte mohlo trvať. Ak preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zistí, že konanie, v ktorom sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bolo právoplatne skončené ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu, a teda k porušovaniu označeného základného práva už nemohlo dochádzať, sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza fyzická osoba alebo právnická osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci, ktorý (účel) sa dosiahne právoplatným rozhodnutím (I. ÚS 167/03). Tento právny názor ústavného súdu akceptuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva (pozri napr. rozhodnutie vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16970/05).

Keďže stav právnej neistoty sťažovateľky v konaní pred okresným súdom a krajským súdom bol odstránený právoplatným skončením napadnutých konaní v čase pred podaním sťažnosti (4. júla 2008) a pred najvyšším súdom 12. januára 2010 (deň nadobudnutia právoplatnosti uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 193/2009 z 30. novembra 2009), k porušovaniu označeného základného práva už v čase doručenia sťažnosti (5. marca 2010)

zjavne nemohlo dochádzať. Ústavný súd preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pri jej predbežnom prerokovaní z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

5. K namietanému porušeniu čl. 27 ods. 1 ústavy garantujúceho petičné právo ústavný súd, bez toho, aby to považoval za potrebné osobitne odôvodňovať, uvádza, že tento článok nemá žiaden súvis so sťažovateľkou namietanými rozhodnutiami všeobecných súdov, a preto je potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

6. Sťažovateľka napokon vznáša výhrady aj proti pochybeniam právnych zástupcov, ktorí jej boli ustanovení ako v základnom konaní, tak aj v konaní dovolacom a ktorí podľa nej nevyvíjali dostatočnú aktivitu v záujme ochrany jej práv.

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta.

Pokiaľ bola sťažovateľka zastúpená v priebehu konania pred všeobecnými súdmi ustanovenými advokátmi ako osobami znalými práva, bolo ich základnou povinnosťou využívať v záujme klientky všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť všetko, čo v súlade so svojím presvedčením považovali za potrebné. Ak tak nepostupovali, nemožno uplatňovať následky ich prípadného pochybenia ex post ako dôvod na podanie sťažnosti ústavnému súdu. V takomto prípade prichádza do úvahy možnosť zvažovať zodpovednosť advokátov za škodu spôsobenú klientovi v dôsledku nekvalitného právneho zastúpenia.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Po odmietnutí sťažnosti nebol už právny dôvod zaoberať sa žiadosťou sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu v konaní o jej sťažnosti pred ústavným súdom ani ďalšími návrhmi uplatnenými v jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2010